

Pedagogisch beleidsplan

2. Pedagogisch beleid

2.1. Pedagogisch beleidsplan

Beste lezer,

Voor je ligt het Pedagogisch Beleidsplan van Kinderopvang 't Mereltje.

Kinderopvang 't Mereltje is in 1996 opgericht door Jacqueline Teunissen. Wat begon als een huiskamerproject met vijf kinderen, groeide al snel uit tot een groep van zestien baby's, peuters en kleuters. Inmiddels bestaat 't Mereltje uit twee kinderdagverblijven en vijf bso-locaties. Met het team maakt 't Mereltje zich elke dag sterk voor het gezamenlijk doel: kinderen opvangen in een geborgen en huiselijke sfeer. Een sfeer waarin de emotionele en fysieke veiligheid van elk kind voorop staat.

Dit pedagogisch beleidsplan geeft informatie over de achtergrond en de werkwijze van Kinderopvang 't Mereltje en laat zien hoe we de visie en missie vertalen naar ons pedagogisch handelen.

Als werkvorm hebben we ons pedagogisch beleid als cirkel vormgegeven, zodat visueel inzichtelijk is hoe visie, houding en gedrag met elkaar verbonden zijn.

Het werken met kinderen is niet vrijblijvend. Het vraagt visie, kwaliteit en professionaliteit. Door middel van dit plan kunnen de medewerkers van 't Mereltje over deze visie, kwaliteit en professionaliteit in gesprek komen met collega's, ouders¹ en instanties. Het is daarmee geen vastliggend plan, maar een middel om de werkwijze te toetsen, evalueren en zo nodig bij te stellen.

Heb je vragen over ons beleid? Laat het je vestigingsmanager weten of mail naar info@mereltje.nl. We denken graag met je mee.

Zo streven we samen naar een plek waarin elk kind plezier heeft en zich thuis voelt, maar zich ook optimaal kan ontwikkelen.

Kinderopvang 't Mereltje

Overal waar in dit pedagogisch beleidsplan ouder(s) staat, kan ook verzorger(s) worden gelezen. Overal waar in dit pedagogisch beleidsplan hij of hem staat, kan ook zij of haar worden gelezen

Inhoudsopgave	pag
Pedagogische visie	5
• Onze visie	5
• Onze missie	5
Hoe is onze pedagogische cirkel opgebouwd?	5
• Ons uitgangspunt: Kind in de groep	5
• Pedagogische basisdoelen	6
Kernwaarden	7
Interactievaardigheden	9
Hoe kunnen we de kernwaarden herkennen?	10
• Van kernwaarden naar gedrag: Hoe zien we dit?	10
Plezier en Structuur/	11
Het geven van een gevoel van emotionele veiligheid	
Hoe zien we dit terug in onze werkwijze?	11
• Plezier door welbevinden	11
• Structuur in voorspelbaarheid	11
• Afbeelding Plezier en Structuur	12
Positiviteit/	13
Het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling	
Hoe zien we dit terug in onze werkwijze?	13
• Positiviteit in ontwikkelingsstimulering	13
• Positiviteit in vertrouwen	13
• Afbeelding Positiviteit	14
Gelijkwaardigheid/	15
Het stimuleren van sociale ontwikkeling	
Hoe zien we dit terug in onze werkwijze?	15
• Gelijkwaardigheid door samen zijn en doen	15
• Gelijkwaardigheid door aandacht	15
• Afbeelding Gelijkwaardigheid	16
Respect/	17
Het overdragen van normen en waarden	
Hoe zien we dit terug in onze werkwijze?	17
• Respect door verbinding	18
• Respect door acceptatie	18
• Afbeelding Respect	19
Ontwikkelingsstimulering	20
Ontwikkelingsgebieden	20

Algemene informatie	22
• Openingstijden	22
Personeel	22
Wettelijke kaders	24
• Stamgroep	24
• Vaste gezichtencriterium	24
• Verlaten stamgroep	24
• Basisgroep op de buitenschoolse opvang	26
Beroepskracht Kind-Ratio (BKR)	26
3-uursregeling	27
Wennen	28
Mentorschap	29
• Observeren	29
• Zorg om een kind	29
Achterwacht	29
Vierogenprincipe	30
Oudercommissie	30
Ruildagen of extra opvang	30
Bijlagen:	
1. Inspirerende pedagogen en pedagogische stromingen	32
2. Pedagogische cirkel KOV 't Mereltje	34

Pedagogische visie

Alle vestigingen van Kinderopvang 't Mereltje werken vanuit dezelfde pedagogische visie. Er kunnen in de uitwerking onderlinge verschillen per locatie zijn, maar met als basis de algemene pedagogische visie zoals in dit hoofdstuk omschreven. Dit geeft ouders en kinderen de zekerheid dat bij elke locatie van 't Mereltje op deskundige wijze wordt gewerkt. Ouders kunnen op 't Mereltje rekenen als sterke, ondersteunende organisatie.

Visie

De visie van Kinderopvang 't Mereltje is als volgt: *Kinderen leren niet alleen thuis en op school. Ook de kinderopvang speelt een belangrijke rol in hun ontwikkeling.* Vanuit die visie willen wij voor ouders een partner zijn in de opvoeding en verzorging van hun kind(eren). Het gezin speelt hierin een centrale rol. We stellen de belangen en behoeften van de groep, de omgeving en het kind in de groep centraal.

Aan de hand van onze visie hebben we de volgende **kernwaarden** vastgesteld:

Plezier
Positiviteit
Structuur
Respect
Gelijkwaardigheid

Missie

Bij Kinderopvang 't Mereltje streven we iedere dag naar het gezamenlijk doel: het opvangen van kinderen in een geborgen en huiselijke sfeer, een tweede huis waar ieder zich op zijn plek voelt. Het 'je voelt je thuis bij 't Mereltje' is en blijft daarom hét uitgangspunt in de zorg voor kinderen.

Hoe is onze pedagogische cirkel opgebouwd?

Zoals in de visie wordt benoemd: we stellen de belangen en behoeften van de groep, de omgeving en het kind in de groep centraal.

We kijken niet alleen naar de hechtingsrelatie die een kind met de ouders en de pedagogisch medewerkers heeft, maar juist ook met leeftijdsgenootjes.

Centraal in de cirkel: Kind in de groep

Mensen zijn sociale wezens en ook onze kinderen zullen dus hun hele leven met anderen doorbrengen. Dit geldt ook voor de kinderopvang. We zien dagelijks dat door de sociale interactie kinderen juist van elkaar leren, elkaar helpen in de ontwikkeling. Dat is een belangrijk pedagogisch uitgangspunt, waar we als pedagogisch medewerkers ook bewust mee om willen gaan. Meer dus in het stimuleren van de cognitieve ontwikkeling, geloven wij in het stimuleren van de sociale ontwikkeling. Daarvoor zijn de groep, de pedagogisch medewerkers en de groepsruimte pedagogisch belangrijke factoren.

Met die reden staat het 'Kind in de groep' centraal.

Pedagogische basisdoelen

Om onze visie te versterken werken we ontwikkelingsgericht volgens vier pedagogische basisdoelen. In de wet staan deze vier doelen, die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van een kind, beschreven door pedagoog Marianne Riksen-Walraven. We zien dit als de basis van ons pedagogisch beleid.

Het bieden van emotionele veiligheid

Het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling

Het stimuleren van sociale ontwikkeling

Het overbrengen van normen en waarden

Deze doelen vormen, rondom het kind in de groep, de kern van onze pedagogische identiteit.

We bieden een opvoedingsklimaat waarin kinderen hun persoonlijk en sociale competenties kunnen ontplooiën. Een plek waar kinderen zich normen en waarden eigen kunnen maken en zich veilig voelen. Hierdoor kunnen kinderen opgroeien tot evenwichtige mensen, met respect voor zichzelf en anderen. Ze hebben vertrouwen in hun eigen kunnen, zijn sociaal vaardig en creatief in hun uitingen en oplossingen.

Kernwaarden

De volgende ring in de cirkel zijn onze kernwaarden, zoals genoemd in de visie. Hiermee geven we aan waarom en hoe we doen wat we doen en waarom we dat belangrijk vinden.

We vertalen hiermee de pedagogische basisdoelen in onze vijf kernwaarden die bijdragen aan ons dagelijks handelen.

Plezier

We hebben er plezier in om het leuk te maken voor alle betrokkenen. We bieden het kind veiligheid en vertrouwen. We zijn positief betrokken bij wat het kind doet en wat het meemaakt. We helpen het kind plezier te beleven aan het ontdekken van de wereld en maken het dagelijks leven leuk door in te spelen op de belevingswereld van het kind.

Structuur

We helpen kinderen houvast te creëren in het ritme van de dag, week of maand. Hierdoor kan ieder kind zelfstandig activiteiten ondernemen en leren om verantwoorde, eigen keuzes te maken.

Positiviteit

We zien kansen en helpen kinderen ook kansen te leren zien. We kijken naar wat goed gaat en hoe we dit kunnen versterken. Dit doen we door duidelijk te zijn en door het mooie en leuke van ons mensen te laten zien. Zo ondersteunen we kinderen in het ontwikkelen van zelfvertrouwen, respect en een deel relativiseringsvermogen.

Respect

We bieden het kind de gelegenheid te worden wie het is en geven het kind ruimte om zelf dingen te ontdekken. Het kind mag nieuwsgierig zijn en we bieden het de gelegenheid om eigen mogelijkheden te ervaren. We tonen respect voor de (culturele) achtergrond, het karakter en het ontwikkelingsniveau van het kind. We laten kinderen merken dat hun eigen inbreng en keuzes positief worden gewaardeerd, bijvoorbeeld tijdens het aanbieden van spel.

Gelijkwaardig

We leren kinderen actief en betrokken deel te nemen op basis van gelijkwaardigheid. Iedereen is even belangrijk en welkom.

Op de volgende afbeelding wordt duidelijk gemaakt hoe de kernwaarden zich verhouden tot de pedagogische basisdoelen.

De kernwaarden van 't Mereltje

Interactievaardigheden

De pedagogische kwaliteit van kinderopvang wordt sterk bepaald door de interactievaardigheden van de medewerkers. Dat wil zeggen: door de manier waarop onze pedagogisch medewerkers omgaan en communiceren met kinderen. Hoe beter de interactie tussen de pedagogisch medewerker en een kind is, hoe beter het welbevinden en de ontwikkeling van een kind.

De pedagogische basisdoelen zijn verweven in de interactievaardigheden.

De 6 interactievaardigheden² in het kort

Basale interactievaardigheden

Sensitieve responsiviteit

De pedagogisch medewerker is gevoelig voor wat het kind bezighoudt. Ze nemen de signalen van het kind waar en reageren daar passend en liefdevol op. De pedagogisch medewerkers laten merken dat zij het kind hebben gezien en waarderen. Ze houden rekening met het kind en helpen als dat nodig is. De pedagogisch medewerker benoemt de gevoelens en emoties van het kind en verwoordt wat het kind meemaakt.

Respect voor autonomie

Een kind is vanaf de geboorte competent en uniek. Het kind is gericht op sociale contacten en relaties. Ieder kind heeft een eigen temperament en laat op eigen wijze zijn behoefte aan autonomie blijken. Respect voor autonomie betekent dat de pedagogisch medewerkers het kind ruimte te geven voor eigen ideeën en om zelf te ontdekken, oplossingen te vinden, keuzes te maken en zoveel mogelijk zelf te laten doen.

Structureren en grenzen stellen

Een kind kan zichzelf nog lastig reguleren of sturen. Het structureren en stellen van grenzen biedt een kind houvast. Het zorgt voor voorspelbaarheid en helpt bij zelfvertrouwen. Grenzen, afspraken en regels zorgen ervoor dat kinderen weten wat er van hen verwacht wordt. Van begrenzen leren kinderen om hun gedrag te reguleren. Zo leren ze ook normen en waarden, en ontwikkelen ze hun geweten.

Educatieve interactievaardigheden

Praten en uitleggen

Taal is vanaf het allereerste begin een belangrijk communicatiemiddel. Door veel met de kinderen te praten, uit te leggen en te luisteren, bied je ze de gelegenheid om hun wereld en hun gevoelsleven te begrijpen. Zo leren ze zich uit te drukken. Kinderen leren om duidelijk te maken wat ze zien, bedoelen, willen en voelen. En ze leren dat ook van anderen te begrijpen.

Stimuleren van de ontwikkeling

Het handelen van de pedagogisch medewerkers kan kinderen helpen in hun ontwikkeling. Bijvoorbeeld door hun nieuwsgierigheid te prikkelen. Of hen te stimuleren bij een activiteit die ze nog net niet kunnen en waarmee ze weer een stapje in hun ontwikkeling kunnen maken.

Begeleiden van onderlinge interacties

De pedagogisch medewerkers zorgen voor omstandigheden waarin kinderen met elkaar kunnen spelen. Ze helpen de kinderen om zich veilig bij elkaar te voelen en om positieve relaties op te bouwen.

In het Pedagogisch Werkplan is -per locatie- beschreven hoe de pedagogisch medewerkers invulling geven aan de vier pedagogische basisdoelen in de praktijk en hoe zij gebruik maken van de interactievaardigheden.

² Bron NJI.nl

Hoe kunnen we de kernwaarden herkennen?

De kernwaarden geven ons richting in wat wij bij 't Mereltje belangrijk vinden. Niet alleen in de opvang van en het contact met het kind, maar ook in het contact en de samenwerking met de ouders.

De kernwaarden Plezier en Structuur staan voor ons voor Welbevinden en Voorspelbaarheid.

De kernwaarde Positiviteit staat voor Ontwikkelingsstimulering en Vertrouwen.

De kernwaarde Gelijkwaardigheid voor Samen en Aandacht.

De kernwaarde Respect voor Verbinding en Acceptatie.

Van kernwaarde naar gedrag: hoe zien we dit?

Waarom we dit belangrijk vinden en hoe we dit omzetten in pedagogisch handelen wordt per kernwaarde (en onderliggend pedagogisch basisdoel) uitgewerkt.

Plezier en Structuur / Het geven van emotionele veiligheid

We hebben er plezier in om het leuk te maken voor alle betrokkenen. Dat begint bij het bieden van emotionele veiligheid, die nodig is voor een kind om zich fijn te voelen en open te staan voor ontwikkeling. We bieden het kind veiligheid en vertrouwen. We zijn positief betrokken bij wat het kind doet en wat het meemaakt. Ieder kind mag er zijn en doet ertoe. Verschillen in tempo en ontwikkeling horen erbij. We helpen het kind plezier te beleven aan het ontdekken van de wereld en maken het dagelijks leven leuk door in te spelen op de belevingswereld van het kind.

We helpen kinderen houvast te creëren in het ritme van de dag, week of maand. We doen dit door duidelijkheid in structuur te bieden, wat voor voorspelbaarheid zorgt en hierdoor veiligheid. Dit geldt voor een dagritme, met vaste momenten en rituelen, maar ook door structuur in de inrichting.

We zorgen voor een huiselijke omgeving, waarin een kind zich geborgen voelt, en een veilige omgeving door overzicht en voorspelbaarheid te bieden: alles heeft een eigen plaats. Daarnaast maken we de ruimte uitnodigend en uitdagend, door een voorbereide speelleeromgeving en de presentatie van materialen.

Een goed ingerichte ruimte geeft rust en ondersteunt de kinderen in hun ontwikkeling. Zo werkt de ruimte, naast de kinderen en volwassenen die elkaar wederzijds beïnvloeden, als extra pedagoog.

Hoe zien we dat terug in onze werkwijze?

Plezier door welbevinden

Ieder kind mag er zijn en doet ertoe, op eigen unieke wijze. We noemen de kinderen bij naam en gebruiken kennis over het kind in positief contact met het kind;

We kijken naar het welbevinden en betrokkenheid van elk kind;

We bieden geborgenheid. We geven kinderen volledige aandacht tijdens verzorgingsmomenten en maken regelmatig lichamelijk contact met het kind (troosten, aai over het hoofd, tegen elkaar aanzitten tijdens het voorlezen);

We zijn beschikbaar, zowel fysiek als emotioneel. We stemmen ons handelen af op de signalen van het kind;

We hebben oog voor de signalen, die de kinderen geven, en reageren hier liefdevol en adequaat op;

We herkennen en benoemen de gevoelens van kinderen en ondersteunen ze hierin. Hierdoor leert een kind zichzelf, de eigen gevoelens en bedoelingen te begrijpen;

Tijdens gesprekjes met het kind zorgen we ervoor dat we op gelijke hoogte zitten en maken oogcontact;

We spelen in op de behoeftes van elk kind;

We sluiten aan bij het tempo en de belevingswereld van het kind.

Structuur in voorspelbaarheid

We zorgen voor voorspelbaarheid door een vast dagritme en rituelen en vaste plekken voor onze materialen;

We maken gebruik van vaste rituelen;

We stimuleren een kind de ruimte fysiek te ontdekken en eigen te maken;

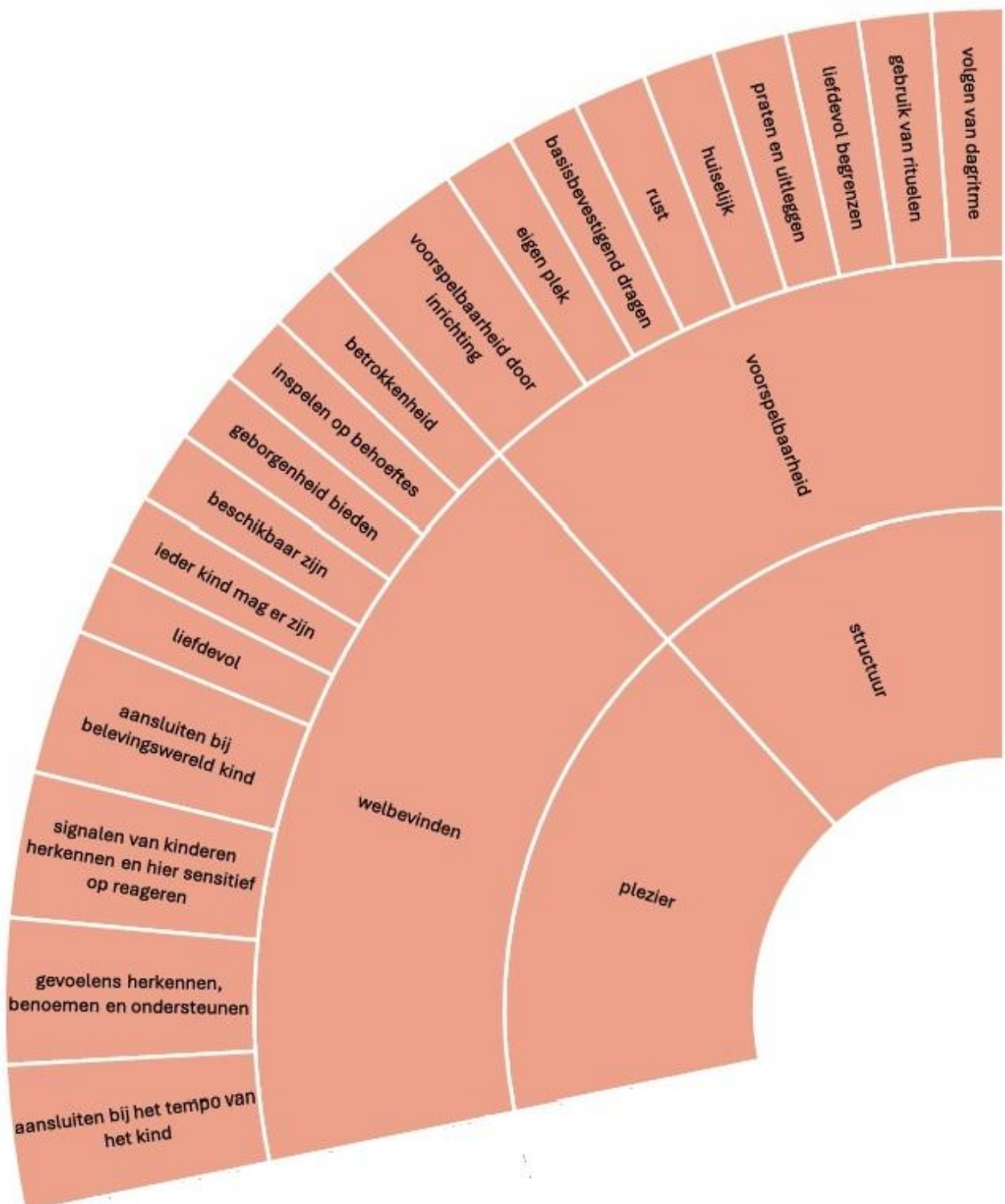
We streven naar een huiselijke omgeving. We hebben warme, zonnige kleuren op de groepen en rustige kleuren op de slaapkamers;

Ieder kind heeft een eigen plek voor de eigen spullen;

Door veel te praten en uit te leggen weten de kinderen wat ze kunnen verwachten en wat er van hen verwacht wordt;

We dragen de jongste kinderen basisbevestigend, wat bijdraagt aan de emotionele veiligheid;

We zorgen voor voldoende rustmomenten voor elk kind.

Positiviteit / Het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling

We zien kansen en helpen kinderen ook kansen te leren zien. We kijken naar wat goed gaat en hoe we dit kunnen versterken. Dit doen we door duidelijk te zijn en door het mooie en leuke van ons mensen te laten zien. Zo ondersteunen we kinderen in het ontwikkelen van zelfvertrouwen, respect en een deel relativeringsvermogen.

Een kind mag bij ons zelf ontdekken wie hij/zij is en kan zich bij ons daardoor optimaal vanuit eigenheid ontplooien. Binnen de geboden veiligheid worden de kinderen uitgedaagd in een uitnodigende, leerrijke omgeving om te ontdekken, ervaren en uit te proberen. We kijken bij elk kind naar de behoeftes, talenten, interesses, welbevinden en betrokkenheid. Kinderen worden hierbij gestimuleerd door de pedagogisch medewerkers door gebruik te maken van de juiste interactievaardigheden en door een divers aanbod van materialen, om het imitatiespel, de fantasie en creativiteit te bevorderen.

Door kinderen kennis te laten maken met verschillende materialen, seizoenen en activiteiten stimuleren we de brede ontwikkeling. (zie ook: Ontwikkelingsstimulering, pag. 20)

We hebben vertrouwen en geven ruimte aan kinderen in het ontwikkelen, leren, ontdekken en uitproberen.

Hoe zien we dat terug in onze werkwijze?

Positiviteit in ontwikkelingsstimulering

We sluiten aan op het ontwikkelingsniveau en de beleving van het kind om zo de ontwikkeling te stimuleren;

We maken gebruik van een divers aanbod van kind- of groepsgerichte materialen, zodat er voor elk kind voldoende uitdaging is;

Ons activiteitenaanbod zorgt voor voldoende uitdaging voor het kind;

We stimuleren de motorische ontwikkeling door uitdagende materialen en spelvormen;

We dagen de kinderen spelenderwijs uit een volgende stap te maken, in het verleggen van grenzen (zone van naaste ontwikkeling);

We stimuleren de creativiteit (in denken en doen) door kinderen kennis te laten maken met creatieve materialen, maar ook door ze mee te laten denken in situaties die een oplossing nodig hebben;

We zorgen voor een rijke en voorbereide speelleeromgeving;

We werken themagericht met behulp van Uk & Puk;

Door het gebruik van ik-boodschappen leren we het kind dat er verschil is tussen de ander en zichzelf;

Ons taalaanbod zorgt voor voldoende uitdaging, mede doordat we werken met het leesbevorderingsprogramma BoekStart.

Positiviteit in vertrouwen

We hebben oog voor de kwaliteiten en interesses van elk kind;

We observeren en volgen de initiatieven van het kind;

We zien en horen het kind;

We geven het kind ruimte voor eigen ideeën en inbreng;

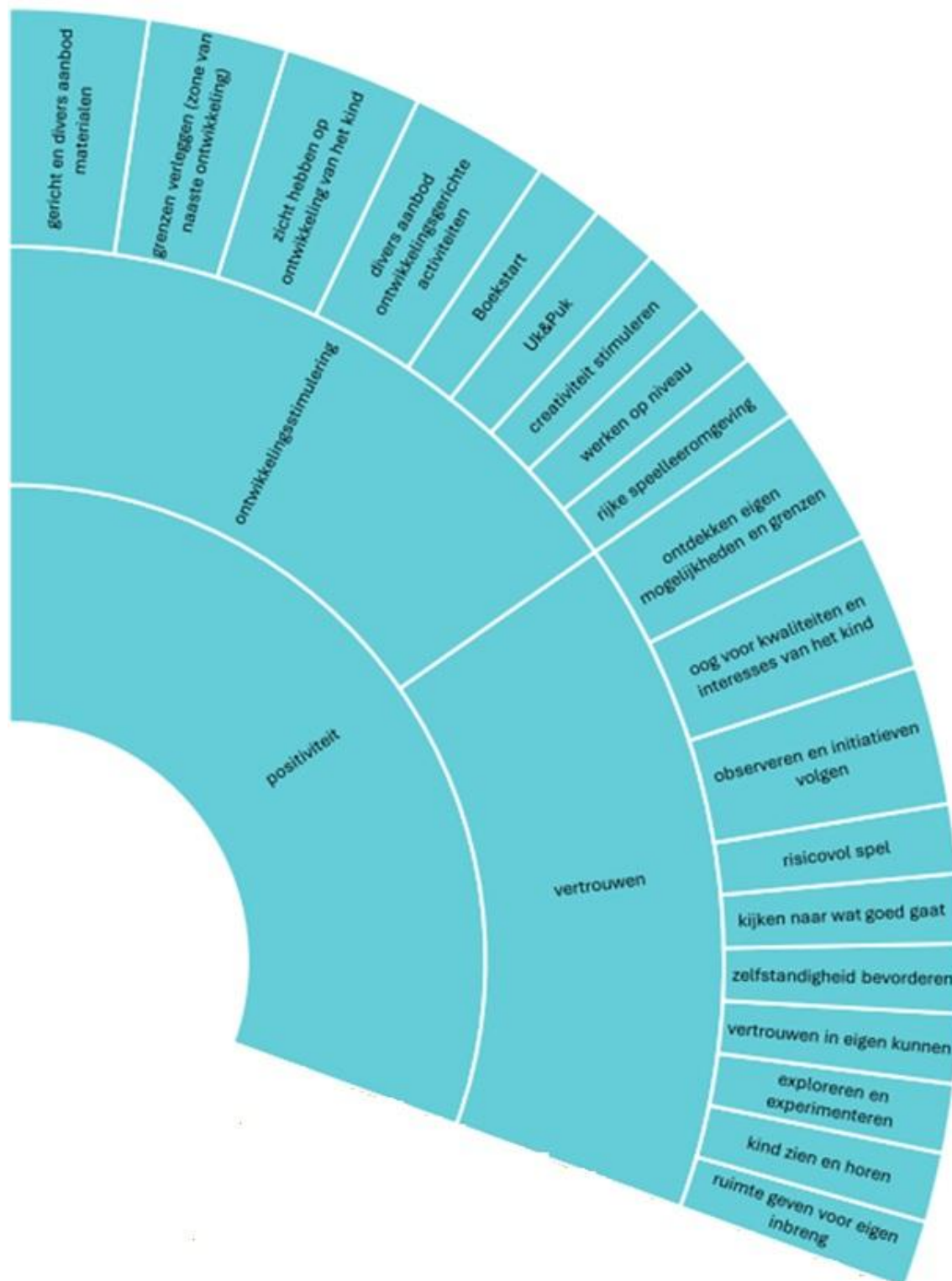
Een kind mag de eigen mogelijkheden en grenzen ontdekken;

We hebben vertrouwen in het kind en ondersteunen het kind om vertrouwen in zichzelf te krijgen;

We stimuleren de persoonlijke ontwikkeling door het kind zelf dingen te laten doen. Hiermee bevorderen we de zelfstandigheid van het kind. Frustratie is een signaal dat het kind ondersteuning nodig heeft in het proces. (Dus niet per se een oplossing, wel extra uitleggen en/of aanmoediging);

We kijken naar wat goed gaat en geven het kind hiervoor complimenten;

We leren het kind om te gaan met kleine risico's.

Gelijkwaardigheid / Het stimuleren van sociale ontwikkeling

We leren kinderen actief en betrokken deel te nemen op basis van gelijkwaardigheid. Iedereen is even belangrijk en welkom. We leren kinderen om samen te spelen, rekening met elkaar te houden, samen conflicten op te lossen, plezier te hebben en grapjes te maken.

Doordat kinderen ervaren dat ze deel uitmaken van een groep, dat ze worden gezien en dat ze ergens terecht kunnen, leren ze ook dat het belangrijk is rekening te houden met anderen, dat iedereen gehoord moet worden en hoe je samen tot oplossingen kunt komen.

Door oprechte aandacht, belangstelling en betrokkenheid ontstaat er ruimte voor groei, ontwikkeling en kwaliteit.

We helpen de kinderen hiermee zich veilig bij elkaar te voelen en om positieve relaties op te bouwen.

Hoe zien we dat terug in onze werkwijze?

Gelijkwaardigheid door samen zijn en doen

We maken plezier met elkaar;

We leren kinderen contact maken met andere kinderen wanneer hen dat zelf niet lukt en begeleiden onderlinge interactie;

We bieden met regelmaat activiteiten aan waarin het stimuleren van de onderlinge interactie van kinderen het hoofddoel is;

We verdelen bewust onze aandacht over alle kinderen in plaats van alleen te reageren op de 'aanwezige' kinderen;

We spelen samen en leren van elkaar;

We helpen elkaar en laten de kinderen elkaar helpen;

We gaan samen op ontdekkingsreis en zijn zo samen in beweging;

Samen kunnen we meer, zeker als we samenwerken. We laten de kinderen zien en ervaren hoe;

We laten de kinderen meedenken en beslissen, waar dat kan;

Door samen de dag te beleven krijgen we ook vertrouwen in de ander;

We geven woorden aan een situatie wanneer twee kinderen interactie met elkaar hebben en vragen het kind of hij/zij dat ook ziet/hoort/begrijpt;

We verbinden kinderen met gezamenlijke interesses bewust met elkaar zodat hun spel verrijkt kan worden. Bijvoorbeeld twee kinderen spelen graag met de trein; door mee te spelen en het contact op gang te brengen ontstaat er rijker spel;

We besteden regelmatig aandacht aan sociale omgangsvormen door ze in spelvorm aan te bieden, bijvoorbeeld d.m.v. rollenspel, verteltafel, verhaal of door ze te verweven in ons dagelijks handelen;

Bij binnenkomst maken we bewust contact met ieder kind. Op de BSO is dat op schooldagen bij de eerst ontmoeting op het schoolplein tijdens het ophalen;

We hebben een duidelijke en oplossingsgerichte aanpak ten aanzien van het begeleiden van ruzie/conflicten tussen kinderen onderling.

Gelijkwaardigheid door aandacht

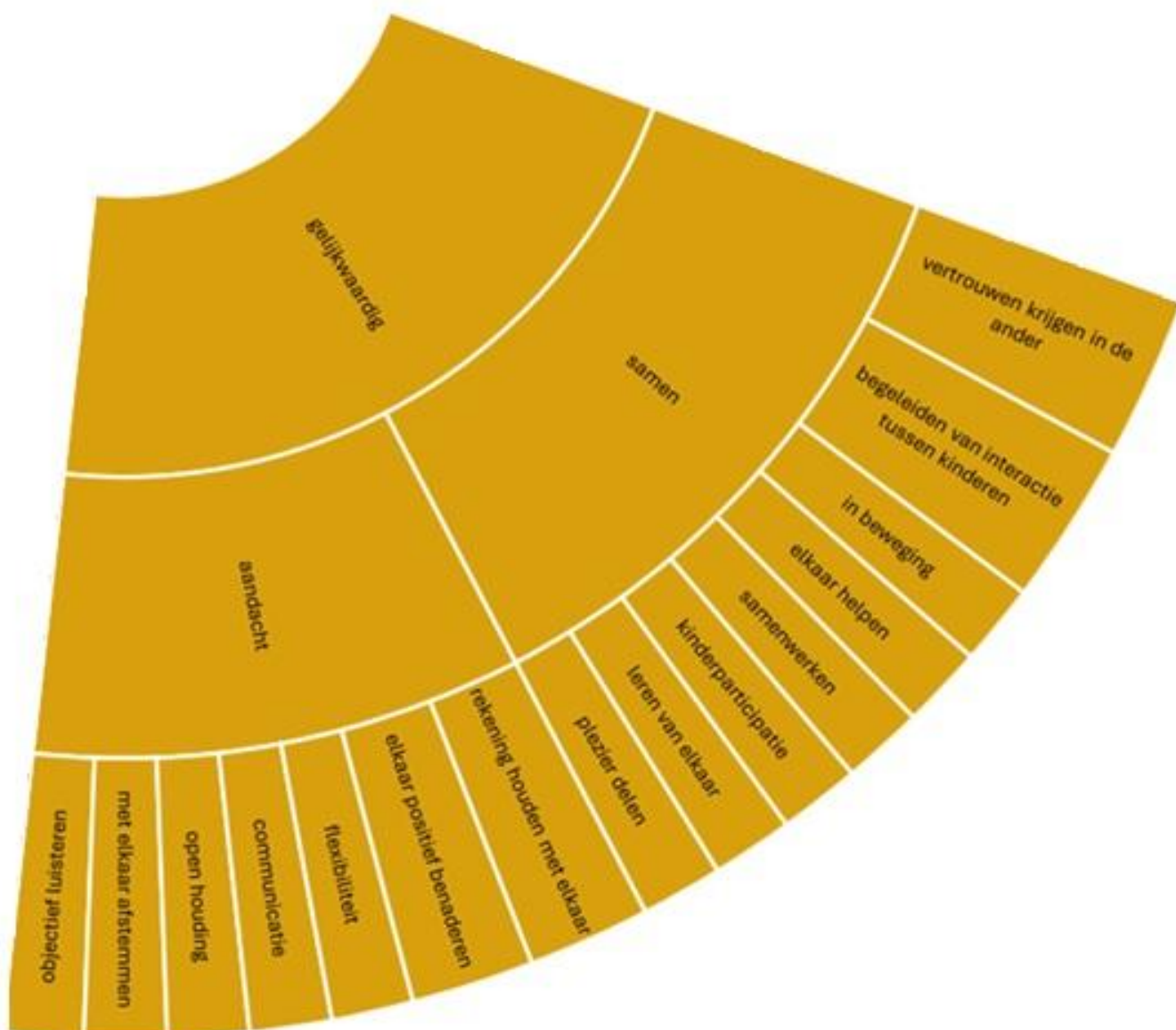
We hebben een open houding, waarbij we elkaar positief benaderen.

We houden rekening met elkaar, met elkaars eigenheid;

We streven naar een open en gelijkwaardige communicatie tussen onze medewerkers en ouders, waardoor een samenwerking en pedagogisch partnerschap kan ontstaan;

We gaan flexibel om veranderingen en geven, indien wenselijk of nodig, uitleg hierover aan de kinderen en/of ouders;

We stemmen met elkaar af en luisteren objectief naar elkaar.

Respect / Het overbrengen van normen en waarden

We bieden het kind de gelegenheid te worden wie het is en geven het kind ruimte om zelf dingen te ontdekken. Het kind mag nieuwsgierig zijn en we bieden het de gelegenheid om eigen mogelijkheden te ervaren. We tonen respect voor de (culturele) achtergrond, het karakter en het ontwikkelingsniveau van het kind. We laten kinderen merken dat hun eigen inbreng en keuzes positief worden gewaardeerd, bijvoorbeeld tijdens het aanbieden van spel.

Door relaties aan te gaan met de kinderen, met de ouders, met collega's en onze omgeving kunnen we ontwikkeling realiseren en van betekenis zijn.

Normen en waarden zijn belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Het kind ontleent hier duidelijkheid en structuur aan waardoor het zich veilig voelt en ruimte heeft om zich te ontwikkelen op zowel het motorische als het sociale vlak. Het kind zal dan, door verzorging en stimulering van de pedagogisch medewerkers, zelfbewust en zelfverzekerd opgroeien.

Voor de uiteindelijke menswording is het van belang dat een kind relaties opbouwt. Om aan deze ontwikkelingstaak te kunnen voldoen zal elk kind allereerst de mogelijkheid moeten hebben om zich met andere kinderen te verbinden. Wij besteden daarom ook extra veel aandacht aan de groep als geheel. Pas wanneer er een veilige en betrouwbare onderlinge sfeer heerst, zullen kinderen bereid zijn het sociale contact met de andere kinderen aan te gaan. Onze pedagogisch medewerkers faciliteren het onderlinge contact zoveel mogelijk. Door het samenspel met andere kinderen kunnen kinderen, letterlijk soms, met vallen en opstaan ervaringen opdoen die hen in het verdere leven zullen helpen om de juiste beslissingen te nemen. Het is voorwaarde voor de socialisering van het individu.

We vinden het belangrijk dat in onze organisatie een diversiteit aan pedagogisch medewerkers werken, omdat dit een positief effect heeft op de ontwikkeling van kinderen.

Vrouwen, mannen, verschillende leeftijden en verschillende achtergronden. Deze diversiteit zorgt voor herkenning van de eigen omgeving en zorgt voor eigenheid en verbondenheid. Verschillende achtergronden bieden verschillende kwaliteiten.

We gaan respectvol om met het verschil in mensen en alle aspecten waarop mensen van elkaar verschillen. We benoemen de verschillen die er zijn, zonder hier een oordeel aan te verbinden. Zo raken kinderen al heel jong vertrouwd met mensen die er anders uitzien dan zichzelf.

We willen investeren in een relatie met ouders op basis van vertrouwen, om samen te werken in de opvoeding van een kind en samen een pedagogisch partnerschap aan te gaan. Het vertrouwen dat ouders ervaren, heeft een positieve werking op het welbevinden van een kind.

Maar ook aan de betrokkenheid bij elkaar wordt aandacht besteed. We geven tijd om te wennen in nabijheid en willen investeren in goed contact met de ouders, om de leefwereld thuis en op de groep te verbinden ter ondersteuning van het welbevinden van het kind. Deze samenwerking is op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid, waarbij de zorg voor het kind samen gedragen wordt.

We maken bewust verbinding met de wereld om ons heen. Het gebruik van de buitenruimte en de speelnatuur is dan ook een essentieel onderdeel van ons pedagogisch beleid. We streven ernaar dat ieder kind iedere dag gemiddeld een uur buiten is, ongeacht het weer. Dat heeft een aantal redenen. De buitenruimte en speelnatuur doen een ander appel op de ontwikkeling van het kind dan de binnenruimte. Het kan er bijvoorbeeld 'aarden' (contact maken met de grond), het leert weertypes kennen en daarmee te experimenteren (regen, sneeuw, wind). We leren kinderen respect te hebben voor de omgeving, om met zorg om te gaan met de natuur en met de materialen.

Maar de wereld om ons heen gaat verder dan onze buitenruimte. Ook daarbuiten maken we verbinding, door bezoeken te brengen aan de speeltuin, de bibliotheek of door een rondje door de wijk te lopen.

Hoe zien we dat terug in onze werkwijze?

Respect door verbinding

We zijn een onderdeel van de wijk; we hebben bso-locaties in scholen;

We bieden warme maaltijden aan, die verzorgd worden door Bubbles en Blessings. We nemen de tijd om met elkaar aan tafel te eten;

We zien buiten spelen en buiten zijn als onderdeel van de dag;

We besteden aandacht aan natuurbeleving en hebben respect voor de natuur;

We nemen de verantwoordelijkheid voor onze eigen werkplek en gaan met zorg om met de ruimtes en materialen.

Respect door acceptatie

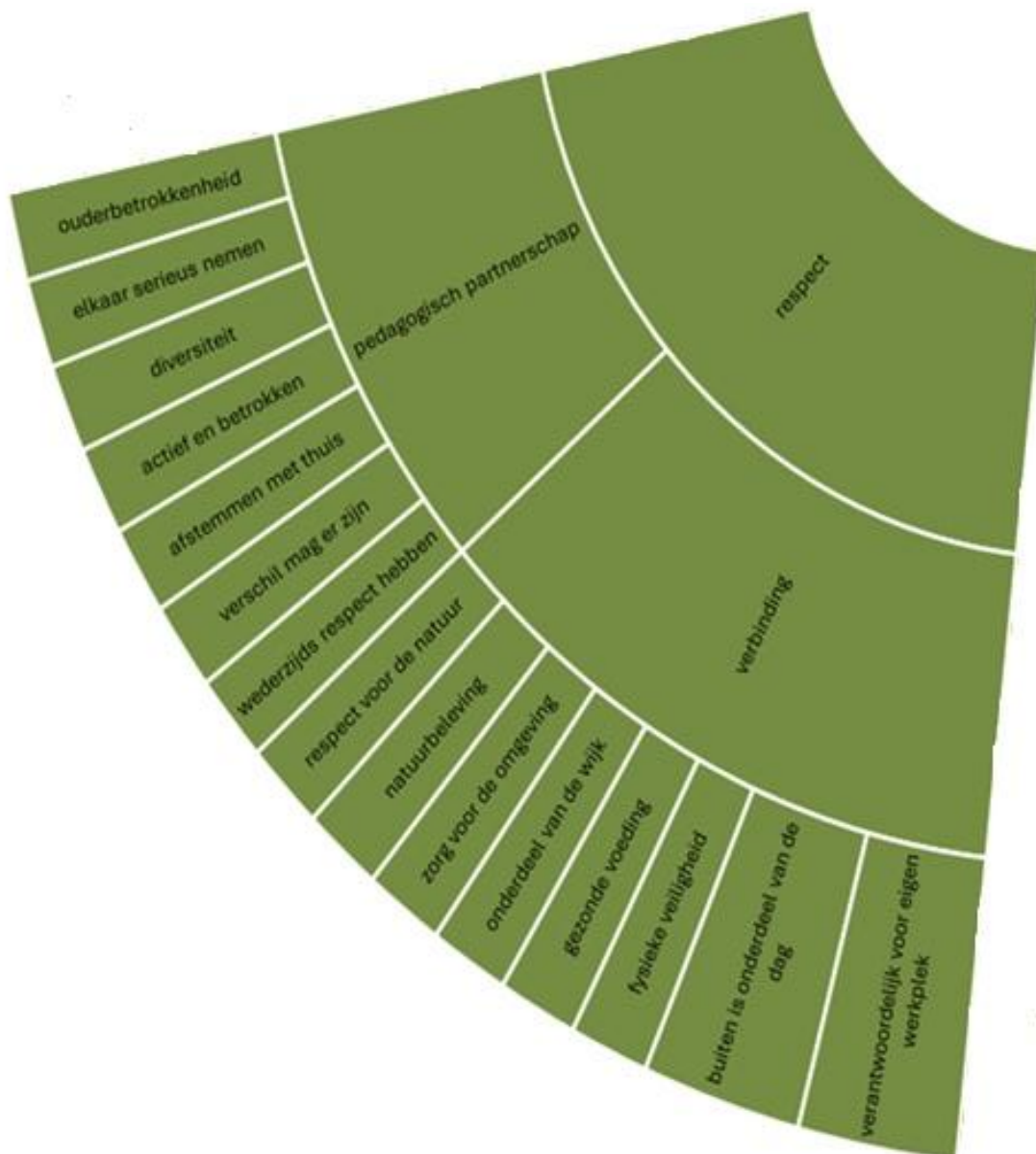
Elk kind heeft een mentor, die tijd neemt voor een kennismakingsgesprek en andere contactmomenten/gesprekken over het kind;

We nemen elkaar serieus en gaan respectvol om met de verschillen;

We bespreken en overleggen met ouders hoe we kunnen voldoen aan de behoefte van een kind om zo samen de zorg te dragen;

Door ouders actief te betrekken in wat we doen werken we aan ouderbetrokkenheid;

We stemmen onze werkwijze af met thuis.

Ontwikkelingsstimulering

Je thuis voelen bij 't Mereltje is en blijft het uitgangspunt in de zorg voor de kinderen. Pas dan voelt een kind zich emotioneel veilig; dé voorwaarde om te kunnen ontwikkelen.

We maken bij het stimuleren van de ontwikkeling gebruik van het landelijke leesbevorderingsprogramma Boekstart (Stichting Lezen) en het voorschoolse educatieve programma Uk & Puk (CED-groep). Beide programma's zijn opgenomen in onze jaarcyclus m.b.t. activiteiten, evenementen en coaching.

Boekstart

Voorlezen versterkt de band met baby's en kinderen. Het bevordert het leesplezier en het stimuleert de taalontwikkeling. Boekstart ondersteunt ouders en professionals hierbij. Ondersteuning van en samenwerking met de bibliotheek en de lokale boekhandel zijn voor 't Mereltje vanzelfsprekend. De bibliotheek en pedagogisch medewerkers werken samen aan een inspirerende leesomgeving. Terugkerende thema's zijn deskundigheidsbevordering, landelijke campagnes & Mereltje evenementen, collectie & inrichting, ouderbetrokkenheid en media.

Uk & Puk

De methodiek Uk & Puk stimuleert de brede ontwikkeling van 0- tot 4-jarigen door actief spel. Het biedt een totaalprogramma voor baby's, dreumesen en peuters dat door de pedagogisch medewerkers wordt ingezet ter ondersteuning van de dagelijkse praktijk.

De VVE-educatie behoort echter niet tot ons kinderopvangaanbod.

Ontwikkelingsgebieden

Cognitieve en zintuigelijke ontwikkeling

De cognitieve ontwikkeling van kinderen verloopt, in verschillende stadia. Een baby maakt in zijn hersenen steeds meer verbindingen aan. Zo begrijpt hij eerst niet dat de handen aan zijn lichaam van hem zijn. Later krijgt hij dit door en leert hij ook om bijvoorbeeld speelgoed te pakken. Een dreumes kan steeds meer kleine opdrachten uitvoeren. Bij de peuter loopt de fantasie en werkelijkheid nog door elkaar; er is sprake van het magisch denken. Soms kan dit een peuter bang maken. We nemen hierbij de angst serieus en proberen er over te praten. Wanneer een kind ouder wordt verdwijnt het magisch denken en snapt het kind steeds beter dat, wanneer hij iets doet, een vervolg heeft. Om de cognitieve en zintuigelijke ontwikkeling van de kinderen te stimuleren, bieden we verschillende activiteiten aan. Hierbij kun je denken aan knippen, plakken, prikken, spelen met zand water of scheerschuim, puzzelen, het rijgen van een ketting enz.

Motorische en lichamelijke ontwikkeling

Kinderen oefenen gedurende de dag met hun motoriek. Bijvoorbeeld het aan tafel klimmen, fietsen, rennen of tijgeren. De motoriek is te onderscheiden in de fijne en de grove. Bij de fijne motoriek staat het maken van kleine bewegingen centraal als tekenen, het vastpakken van een beker. Bij de grove motoriek staan bewegingen als rennen, klimmen, fietsen centraal. Bij 't Mereltje bieden we deze vormen van activiteiten gedurende de dag aan, om de lichamelijke en motorische ontwikkeling te stimuleren. Elke dagopvang locatie van 't Mereltje heeft een binnenruimte waar alle groepen op uit komen. Ook is elke locatie in bezit van een uitdagende en groene buitenruimte.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Bij opgroeiende kinderen draait de sociaal-emotionele ontwikkeling onder andere om de ontwikkeling van het geweten, gevoelens, de sociale vaardigheden, omgang met andere kinderen en egocentrisme. Veel van deze aspecten zie je terug in de 'verhalen' die kinderen gebruiken in hun spel. Bijvoorbeeld het verzorgen van speelgoedbaby's of huisdieren. De sociaal-emotionele ontwikkeling komt terug in

verschillende zaken gedurende de dag. Voorbeelden hiervan zijn rollenspellen, samen delen van materiaal, problemen oplossen en uitpraten.

Spraak- en taalontwikkeling

Bij 't Mereltje werken we met Uk en Puk en BoekStart. Prentenboeken kunnen de woordenschat helpen vergroten én kinderen zijn er vaak dol op. Samen een boekje lezen, een verhaal bedenken of luisteren naar het verhaal. Kinderen gaan, naarmate zij ouder worden, meer en meer begrijpen wat er tegen hen wordt gezegd. Om de spraak- en taalontwikkeling te blijven stimuleren, hebben we bij 't Mereltje verschillende activiteiten. Dit kunnen bijvoorbeeld kringgesprekken, voorlezen, samen zingen en de onderlinge communicatie zijn.

Spelontwikkeling

Bij kinderen vormt zich de spelontwikkeling en creatieve ontwikkeling door de eigen fantasie, spelen en het maken van tekeningen. Er zijn veel spellen die op creatieve wijze een bijdrage leveren aan de spelontwikkeling. Voorbeelden zijn dingen bouwen, bewegings spellen, rollenspellen, gezelschapsspelletjes enz.

Seksuele ontwikkeling

Tussen het tweede en vierde jaar ontwikkelen kinderen hun identiteit. Kinderen ontdekken dat zij een persoon zijn, anders dan alle andere personen en noemt zichzelf vaker 'ik'. Ze worden zich bewust van zichzelf en hun eigen lichaam. Ook kunnen kinderen in deze periode ook nieuwsgierig worden naar andere blote lichamen. Tussen het tweede en vierde jaar wordt namelijk ook de sekse-identiteit ontwikkeld. Kinderen weten of zij een jongen of meisje zijn.

Vanaf het vierde levensjaar krijgen kinderen meer behoefte aan het bekijken van hun eigen lichaam en dat van leeftijdsgenootjes. Ze spelen doktertje of vader en moedertje. Als kinderen ouder worden, gaat verliefdheid een rol spelen, zonder dat daar seksuele gevoelens aan gekoppeld zijn. Spelletjes met kinderen van het eigen geslacht hebben een ander karakter dan met kinderen van het andere geslacht. Wanneer kinderen acht jaar en ouder zijn, wordt verliefdheid meer gekoppeld aan lichamelijk contact. Tegen elkaar aan zitten of hand in hand lopen komt vaker voor. De verkenning van de seksuele voorkeur vindt plaats. Vanaf tien jaar ontwikkelt zich de seksuele voorkeur steeds meer. Kinderen krijgen interesse en belangstelling voor volwassen seksualiteit.

Seksualiteit is niet een onderwerp waar op eigen initiatief van de pedagogisch medewerkers over gesproken wordt. Niet omdat we het onderwerp niet willen aangaan maar juist omdat we weten dat kinderen zelf, op hun eigen tijd, komen met hun vragen. De pedagogisch medewerker zal aangeven waar de grenzen liggen ten opzichte van elkaar. Elkaars mening, ons eigen lichaam, en grenzen respecteren is fundamenteel.

Algemene informatie

Kinderopvang 't Mereltje

Openingstijden

Dagopvang

Het kinderdagverblijf is geopend van maandag tot en met vrijdag van 07.30 tot 18.30 uur, met een maximale afname van 11 uur per dag. Tussen 07.30 en 09.00 uur verwelkomen we alle kinderen. Ophalen kan van 16.30 tot 18.30 uur.

Buitenschoolse opvang

De bso is van maandag tot en met vrijdag na schooltijd geopend.

Op studie- en vakantiedagen zijn de kinderen bij ons van harte welkom van 07.30 tot 18.30 uur, met een maximale afname van 11 uur per dag. Ophalen kan van 16.30 tot 18.30 uur.

Op tijd komen

Onze openingstijden zijn van 07.30 uur tot 18.30 uur. Een ouder is te laat wanneer hij of zij na 18.30 uur het kind komt ophalen. Bij de 1ste keer dat een kind te laat wordt opgehaald, geven we een waarschuwing en wijzen we erop dat we bij een 2de notitie genoodzaakt zijn om een boete van € 50,- te incasseren. Bij een 3de notitie wordt die boete € 100,-. Deze regeling geldt elk kalenderjaar opnieuw.

Feestdagen

't Mereltje is elk jaar gesloten op de volgende dagen:

Jaarlijkse studiedag (datum wordt 3 maanden van tevoren bekend gemaakt via de Mereltje Memo/BSO-memo)

Tweede Paasdag

Koningsdag

Bevrijdingsdag (jaarlijks)

Hemelvaartsdag

Tweede Pinksterdag

Sinterklaasavond (wij vragen de ouders om rekening te houden met Sinterklaasavond en de kinderen voor 17.00 uur op te halen)

Kerstavond (vanaf 17.00 uur)

Eerste en Tweede Kerstdag

Oudejaarsdag (vanaf 17.00 uur)

Nieuwjaarsdag

Personeel

De pedagogisch medewerkers op de groepen zijn opgeleid en bevoegd; de medewerkers die op de babygroepen werken zijn in het bezit van een certificaat Babyspecialisatie.

Alle medewerkers, vrijwilligers en stagiaires binnen 't Mereltje zijn in het bezit van een VOG en staan ingeschreven in het personenregister. Wanneer iemand ingeschreven staat in het personenregister, wordt deze persoon continu gescreend. Zo blijft de VOG altijd up-to-date.

Al het personeel krijgt jaarlijks een training over de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Zo houden wij het onderwerp bespreekbaar en elk personeelslid in staat te stellen om juist en tijdig te handelen. Ook hebben wij om het jaar de EHBO en BHV-cursus voor medewerkers gepland.

Onze medewerkers zijn op de hoogte van ons pedagogisch beleid, het pedagogisch handelen en wat hierin wordt verwacht vanuit 't Mereltje. Dit geldt voor zowel pedagogisch medewerkers als stagiaires. Stagiaires worden begeleid door een pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor de dagelijkse werkzaamheden en het leerproces van de stagiaire. De stagiaire is in opleiding en mag daarom niet zonder begeleiding van een pedagogisch professional op de groep staan.

Binnen 't Mereltje is er op beide locaties een pedagogisch coach aangesteld. Zij is voor iedere pedagogisch medewerker het vaste aanspreekpunt in het werk. De pedagogisch coach begeleidt de ontwikkeling van de pedagogisch medewerkers tijdens en buiten het werken op de groepen. Hiermee draagt zij actief bij aan de verbetering van kennis, vaardigheden en inzicht.

Stage

't Mereltje biedt beroepskrachten in opleiding de mogelijkheid om stage te lopen (ook wel: Beroepspraktijkvorming of BPV) in de praktijk. Een goede stageperiode draagt bij aan de kwaliteit van toekomstige medewerkers in de kinderopvang. Onze visie: de stagiaire van nu is de pedagogisch medewerker van de toekomst.

Een stagiaire is tijdens de BPV-periode actief bezig de eigen deskundigheid op te bouwen door te oefenen om zo ervaring op te doen.

BOL: De stagiaire mag niet zelfstandig handelingen uitvoeren, zonder toestemming van de stagebegeleidster.

BBL: De stagiaire mag in het 2^e leerjaar zelfstandig handelingen uitvoeren en mag meetellen als vast gezicht van de groep.

Een stagiaire op het kinderdagverblijf werkt met kinderen van nul tot vier jaar. Zij/hij geeft hen voldoende te eten en te drinken, zorgt ervoor dat ze op tijd hun slaapje doen en verschoont hen wanneer dat nodig is. Ook onderneemt de stagiaire activiteiten: bijvoorbeeld liedjes zingen met de kinderen, spelletjes doen, knutselen of op een andere manier met de handen bezig zijn. Daarnaast laat zij/hij de kinderen onder begeleiding zelfstandig spelen.

Een stagiaire op de BSO werkt met kinderen van vier tot ongeveer twaalf jaar. Bij de BSO ligt het accent vooral op ontspanning na schooltijd. En omdat ieder kind dat op zijn eigen manier doet, zorgt de stagiaire voor een gevarieerd aanbod aan activiteiten op het gebied van sport, kunst en creativiteit, natuur en techniek.

Taken die van de stagiaire worden verwacht

Maakt zich eigen met het dagritme;

Helpt actief mee in de dagelijkse verzorging van de kinderen;

Bereidt activiteiten voor, afgestemd op de doelgroep waar zij/hij stageloopt;

Maakt de eerste contacten met de kinderen;

Is gemotiveerd, geïnteresseerd en enthousiast;

Is actief in haar inwerk-/leerproces en zorgt dat dit ook doorgenomen wordt;

Stelt kennis verrijkende vragen.

Aan het einde van elke stagedag is er een feedbackgesprek zodat een reflecterende houding ontstaat en mede daardoor meer learendement wordt gerealiseerd. Hierin geeft stagebegeleidster veel ondersteuning. De verwachtingen hiervan geven de stagiaire en de stagebegeleidster aan in de loop van de feedbackgesprekken.

Meer over de BPV is te vinden in ons Stagebegeleidingsbeleid.

Wettelijke kaders

In Besluit Kwaliteit Kinderopvang, de Wet Kinderopvang en Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK) staan onderdelen beschreven waar een kinderopvangorganisatie aan moet voldoen. Hieronder beschrijven we hoe we hier binnen 't Mereltje uitvoering aan geven.

Stamgroep

Op het kinderdagverblijf wordt elk kind geplaatst in een vaste groep. De grootte van de groep is afhankelijk van de leeftijd van het kind. Aan elke stamgroep zijn vaste pedagogisch medewerkers verbonden. De pedagogisch medewerkers werken vaste dagen in een repeterend rooster. Vaak zijn twee groepen letterlijk aan elkaar verbonden door gedeelde ruimtes als een keuken of toiletruimte. De kinderen komen zo in aanraking met meer kinderen dan alleen de groepsgenootjes en leren ook de pedagogisch medewerkers van de buurgroep kennen.

Als er te weinig kinderen zijn om een groep volledig te kunnen bezetten, worden kinderen opgevangen op hun 2^e stamgroep. Het aantal pedagogisch medewerkers wordt dan aangepast aan het aantal aanwezige kinderen. Bij het roosteren wordt rekening gehouden met het vaste gezichtencriterium.

Vaste gezichtencriterium

Een vaste, vertrouwde pedagogisch medewerker biedt emotionele veiligheid aan een kind. Dus als het kind aanwezig is, werkt er die dag minimaal 1 vast gezicht van het kind op de groep. De medewerker weet hoe het kind zich ontwikkelt, waar het behoefte aan heeft en wat invloed heeft op het welzijn en welbevinden van het kind. De vaste gezichten mogen niet te vaak wisselen.

Hier zijn wettelijke eisen aan gesteld:

Als er 1 of 2 pedagogisch medewerkers volgens de BKR vereist zijn bij een groep, dan zijn er maximaal 2 vaste gezichten per baby. Voor kinderen van 1 jaar en ouder maximaal 3.

Bij 3 of meer pedagogisch medewerkers zijn er maximaal 3 vaste gezichten per baby. Voor kinderen van 1 jaar of ouder maximaal 4.

Het maximumaantal vaste gezichten en welke pedagogisch medewerkers dat zijn, wordt bepaald per kind, niet op groepsniveau.

Op de dagen dat een kind komt, is altijd minimaal één van de twee vaste gezichten aanwezig. Indien de omvang van de stamgroep vraagt om inzet van meer dan twee pedagogisch medewerkers, dan mag 't Mereltje maximaal vier vaste pedagogisch medewerkers aan het kind toewijzen. Naast het vaste gezicht staan ook andere pedagogisch medewerkers op de groep. In de uitzonderlijke situatie waarin alle vaste krachten onverwachts wegvallen, zal een medewerker van een andere groep (van de locatie), welke met voorkeur al bekend is met de kinderen de opvang van de kinderen op de betreffende dag verzorgen.

In het Pedagogisch Werkplan staat hoe we er naar streven de emotionele veiligheid en stabiliteit van de kinderen te waarborgen, indien we noodgedwongen afwijken van het vaste gezichtencriterium.

De indeling van de groepsgrootte is per locatie verschillend. In het pedagogisch werkplan is gedetailleerde informatie over de groepen te vinden.

De kinderen kunnen bij activiteiten de stamgroepen verlaten; dan wordt de maximale omvang van de stamgroep tijdelijk losgelaten. Wei blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht.

Verlaten stamgroep

Het kan voorkomen dat een kind zijn stamgroep verlaat. Bijvoorbeeld wanneer er een activiteit op een andere groep of in de centrale hal plaatsvindt.

Het kan voorkomen dat groep(en) of een individueel kind op de 2^e stamgroep wordt opgevangen, in de volgende situaties:

De groepen zijn structureel klein, waardoor deze groepen op bepaalde dagen zijn samengevoegd. Hierbij wordt rekening gehouden met het stamgroepenbeleid en de maximale groepsgrootte.

Groepen zijn dusdanig klein in het begin en aan het einde van de dag, dat op deze momenten de groep wordt samengevoegd met de 2^e stamgroep. Hierbij wordt rekening gehouden met het stamgroepenbeleid en de maximale groepsgrootte.

Bij vakantieperiode, bij ziekte of andere onverwachte omstandigheden kan de groep worden samengevoegd met de 2^e stamgroep. Hierbij wordt rekening gehouden met het stamgroepenbeleid en de maximale groepsgrootte.

Bij vakantieperiode, bij ziekte of andere onverwachte omstandigheden kan een individueel kind overgeplaatst worden naar zijn/haar 2^e stamgroep. Hierbij wordt rekening gehouden met het stamgroepenbeleid en de maximale groepsgrootte.

In de Wet kinderopvang is hierover het volgende opgenomen:

‘Met vooraf gegeven schriftelijke toestemming van de ouders kan een kind gedurende een tussen houder en ouders overeengekomen periode worden opgevangen in één andere stamgroep dan de 1e stamgroep, bedoeld in het eerste lid, tweede zin (artikel 9), waarbij kan worden afgeweken van het vierde tot en met zesde lid.’

-Lid 1: Bij dagopvang vindt de opvang plaats in stamgroepen. Een kind wordt opgevangen in één stamgroep. De maximale grootte van de stamgroep wordt afgestemd op de leeftijd van de kinderen in de stamgroep, waarbij naarmate de kinderen in de stamgroep ouder zijn, de stamgroep uit meer kinderen mag bestaan.

-Lid 4: Aan een kind in de leeftijd tot één jaar worden ten hoogste twee vaste beroepskrachten toegewezen, waarvan per dag ten minste één beroepskracht werkzaam is in de stamgroep van dat kind. Indien er vanwege de grootte van de stamgroep met drie of meer beroepskrachten tegelijkertijd gewerkt wordt dan worden er ten hoogste drie vaste beroepskrachten toegewezen aan een kind in de leeftijd tot één jaar.

-Lid 5: Aan een kind van één jaar of ouder worden ten hoogste drie vaste beroepskrachten toegewezen, waarvan per dag ten minste één beroepskracht werkzaam is in de stamgroep van dat kind. Indien er vanwege de grootte van de stamgroep met drie of meer beroepskrachten tegelijkertijd gewerkt wordt dan worden er ten hoogste vier vaste beroepskrachten toegewezen aan een kind van één jaar of ouder.

-Lid 6: Een kind maakt gedurende de week gebruik van ten hoogste twee verschillende stamgroep ruimtes.

-Lid 9: Met vooraf gegeven schriftelijke toestemming van de ouders kan een kind gedurende een tussen houder en ouders overeengekomen periode worden opgevangen in één andere stamgroep dan de stamgroep, bedoeld in het eerste lid, tweede zin, waarbij kan worden afgeweken van het vierde tot en met zesde lid.

Bij zowel structurele opvang als incidentele opvang op de 2e stamgroep worden ouders vooraf geïnformeerd en tekenen voor akkoord.

Spelactiviteiten waarbij de stamgroep wordt verlaten

Al onze locaties beschikken over extra ruimtes om te spelen. De pedagogisch medewerkers maken hier gebruik van om de kinderen andere activiteiten aan te kunnen bieden, zoals spelletjes die op leeftijd en ontwikkeling zijn toegespitst, maar ook aan het gezamenlijk vieren van bijvoorbeeld de Nationale Voorleesdagen.

Onze buitenruimtes zijn zo groot dat alle kinderen van een locatie samen kunnen buitenspelen. Ook hierbij laten we het principe van de stamgroep los. Er gaan wel altijd voldoende pedagogisch medewerkers mee naar buiten om het spelen te begeleiden, stimuleren en het toezicht te optimaliseren.

Basisgroep op de buitenschoolse opvang

Het uitgangspunt bij de BSO is: verantwoorde buitenschoolse opvang met vaste groepen kinderen (BSO-basisgroepen), waarbij een open deuren beleid mogelijk is. Kinderen maken gebruik van verschillende ruimtes, verlaten hun groepsruimte of basisgroep en gaan soms uit school naar een buitenactiviteit zonder eerst op te starten in hun vaste basisgroep of groepsruimte. In het pedagogisch werkplan geven we aan in welke situaties dat gebeurt.

Hoe deze basisgroepen worden ingedeeld is te vinden onder 'De BKR op de buitenschoolse opvang'.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

De beroepskracht-kindratio (BKR) geeft de verhouding aan tussen het aantal kinderen en het aantal pedagogisch medewerkers op een groep. Daarvoor zijn rekenregels opgesteld. De invoeringsdatum van de nieuwe rekenregels van de BKR is 1 januari 2019. Daarnaast heeft de BKR tot doel beter aan te sluiten bij de ontwikkelingsfasen van kinderen. Daarom is het aantal kinderen op een groep afhankelijk van hun leeftijd.

De BKR op het kinderdagverblijf

Wat betekent dit voor de samenstelling van een groep?

Op een groep van 0 tot 2 jaar mogen we maximaal 16 kinderen tellen. Het aantal pedagogisch medewerkers is dan 4:

- 1 medewerker mag maximaal 5 kinderen opvangen
- 2 medewerkers werken maximaal 10 kinderen
- 3 medewerkers maximaal 15 kinderen
- 4 medewerkers maximaal 16 kinderen

Op een groep van 0 tot 4 jaar mogen we maximaal 16 kinderen tellen. Anders dan op de andere leeftijdsgroepen, mogen we op deze specifieke groep maximaal acht baby's opvangen.

Het aantal medewerkers wordt hierbij voornamelijk bepaald door het aantal baby's en 1-jarigen.

- 1 medewerker mag maximaal 5 kinderen opvangen
- 2 medewerkers maximaal 12 kinderen – waarvan maximaal 6 kinderen van 0-2 jaar
- 3 medewerkers maximaal 14 kinderen – waarvan maximaal 8 kinderen van 0-2 jaar
- 3 medewerkers maximaal 15 kinderen – waarvan maximaal 5 kinderen van 0-2 jaar
- 3 medewerkers maximaal 16 kinderen – waarvan maximaal 3 kinderen van 0-2 jaar
- 4 medewerkers maximaal 16 kinderen – waarvan maximaal 8 kinderen van 0-2 jaar

Let op: bij bovenstaande samenstelling wordt er rekening gehouden met minimaal één kind van elke leeftijdscategorie.

Op een babygroep met uitsluitend nul-jarigen mogen we maximaal 12 kinderen tellen. Het aantal pedagogisch medewerkers is dan 4.

Op de peutergroepen (2-4 jaar) is de BKR 1 medewerker op maximaal 8 kinderen.

De BKR op de buitenschoolse opvang

Voor groepen met kinderen van 7 jaar en ouder gaat het maximaal aantal kinderen per pedagogisch medewerker omhoog: van 1 pedagogisch medewerker op 10 kinderen naar 1 op 12 kinderen. Voor groepen met kinderen van 4 tot 13 jaar gaat het maximaal aantal kinderen per pedagogisch medewerker naar 11. Deze wijziging kan gevolgen hebben voor de groepssamenstelling en de maximale groepsgrootte. Het exacte aantal medewerkers voor een groep kan worden berekend op www.1ratio.nl.

Wat betekent dit voor de samenstelling van een groep?

Op groepen met kinderen van 4 tot 7 jaar is de maximale groepsgrootte 20 kinderen. De BKR op deze groep is 1 pedagogisch medewerker op 10 kinderen.

Op groepen met kinderen van 4 tot 13 jaar mogen we maximaal 22 kinderen opvangen. De BKR op deze groep is 1 pedagogisch medewerker op 11 kinderen.

Op groepen met kinderen van 7 jaar en ouder is het maximum 30 kinderen. De BKR op deze groep is 1 pedagogisch medewerker op 12 kinderen.

3-uursregeling

Een kinderopvangorganisatie mag in bepaalde gevallen afwijken van de beroepskracht kind-ratio (BKR). Dit staat in de wettelijke 3-uursregeling kinderopvang. Dit geldt voor zowel het kinderdagverblijf als de bso. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op welke tijdstippen er wordt afgeweken van de BKR. Voor de specifiekere uren, verwijzen we je graag naar de werkplannen van de desbetreffende locatie.

Kinderdagverblijf

Op dagen dat 't Mereltje ten minste 10 aaneengesloten uren opvang biedt, mogen er op één dag maximaal drie uur minder beroepskrachten worden ingezet. Gedurende die periode moet ten minste de helft van het aantal beroepskrachten aanwezig zijn. Deze afwijkende inzet kan per dag van de week verschillen.

Een voorbeeld van het afwijken van de BKR is hieronder weergegeven in een tabel. De tabel vormt een richtlijn. Per locatie en groep is het afwijken van de BKR afhankelijk van de tijden waarop kinderen worden gebracht en gehaald.

	Dienst	Afwijkende uren
Groep met 1 pm'er	8.15 - 17.45	7.30 - 8.15 13.00 - 13.30 (pauze) 17.45 - 18.30
Groep met 2 pm'ers	7.30 - 17.00 of 17.30 8.30 of 9.00 - 18.30	8.00 - 9.00 12.30 - 14.30 (pauze)* 17.30 - 18.30
Groep met 3 pm'ers	7.30 - 17.00 8.15 - 17.45 9.00 - 18.30	8.00 - 8.15 8.30 - 9.00 12.30 - 14.30 (pauze) ** 17.00 - 17.45
Groep met 4 pm'ers	7.30 - 17.00 8.00 - 17.30 8.30 - 18.00 9.00 - 18.30	8.30 - 9.00 12.30 - 14.30 (pauze) 17.00 - 17.30

*met een maximale duur van 1 uur pauze totaal van 2 pm-ers

** met een maximale duur van 1,5 uur pauze totaal van 3 pm-ers.

Buitenschoolse opvang

De bso vangt kinderen doorgaans korter op dan 10 aaneengesloten uren. Voor en na de dagelijkse schooltijd en tijdens vrije middagen van de basisschool mag 't Mereltje maximaal een halfuur per dag minder beroepskrachten inzetten. Gedurende die periode moet minimaal de helft van het aantal beroepskrachten aanwezig zijn.

Op vrije dagen van de basisschool of tijdens de schoolvakanties kan de bso wel 10 aaneengesloten uren opvang bieden. In dat geval mag 't Mereltje gedurende een periode van maximaal 3 uur minder beroepskrachten inzetten. Ook dan geldt dat minimaal de helft van het aantal beroepskrachten aanwezig moet zijn.

Een voorbeeld van het afwijken van de BKR is hieronder weergegeven in een tabel. De tabel vormt een richtlijn. Per locatie en groep is het afwijken van de BKR afhankelijk van de tijden waarop kinderen worden gebracht en gehaald.

	Dienst	Afwijkende uren
Vakantieopvang/studiedag (dag met meer dan 10 uur aaneengesloten opvang)	7.30 - 17.30 8.15 - 17.45 9.00 - 18.30	8.30 - 9.00 12.30 - 14.30 * 17.30 - 18.00
Schoolweken		
Groep met 1 pm'er	14.00 - 18.30	14.00-14.15
Groep met 2 pm'ers	14.00 - 17.45 14.00 - 18.30	14.00-14.15 17.45-18.00

*met een maximale duur van 1 uur pauze totaal van 2 pm-ers

Wennen

Het ene kind gaat gemakkelijker om met nieuwe situaties dan het andere kind. Maar wennen is altijd belangrijk voor kinderen. Daarom besteden wij hier veel aandacht aan. Wanneer de plaatsing definitief is, vindt er een intakegesprek met de ouders/verzorgers, de vestigingsmanager en een pedagogisch medewerker van de groep plaats.

We streven ernaar dat dit intakegesprek uiterlijk 2 weken voor ingangsdatum van het contract plaatsvindt. Het wennen zelf gebeurt altijd binnen het contract.

Het wennen op KOV 't Mereltje rust op 3 pijlers:

Wennen aan de eigen vaste pedagogische medewerkers en de eigen mentor.

Wennen aan de eigen groepsruimte.

Wennen aan de eigen vaste groep kinderen.

Om een kind te helpen in het wennen zal de vaste groepsleiding het kind, zo veel als nodig, positieve aandacht geven om hem of haar (proberen) mee te laten doen aan het dagritme en groepsactiviteiten. Dit kan bijvoorbeeld door te knuffelen, een spelletje te doen – alleen of samen met andere kinderen, samen een boekje te lezen op schoot of het kind juist de ruimte te geven.

Wennen op het kinderdagverblijf

Wennen is een proces, waar we met zorg mee omgaan. De pedagogisch medewerkers houden het welbevinden van het kind met name de eerste periode extra in de gaten en proberen het kind zo snel mogelijk te leren kennen en te laten wennen aan de hen en de ruimte.

Een wenproces vraagt om een samenwerking tussen de opvang en de ouders. Door met elkaar in contact te zijn kunnen we samen kijken naar wat het kind nodig heeft en waar de behoefte ligt. Zeker in de eerste weken is het fijn als een kind op tijd gehaald wordt: alle nieuwe indrukken en prikkels zijn intensief. Als een kind dit rustig kan verwerken helpt dit in het wenproces. Zo zorgen we er samen voor dat een kind zich snel thuis voelt.

Wennen bij doorstromen naar de peutergroep gebeurt alleen na overleg en met goedkeuring van de ouders. Wanneer de pedagogisch medewerker en de ouders akkoord gaan met de overgang naar de peutergroep, gaat het kind wennen. Elke keer als het kind voor een dag(deel) naar een peutergroep mag, wordt dit gecommuniceerd aan de ouders. Tijdens de wenperiode is het altijd mogelijk dat het kind terugkeert naar de geplaatste stamgroep. Ter voorbereiding op de overgang naar de peutergroep is er een speciaal boekje ontwikkeld welke wordt gebruikt.

Zodra kinderen vier jaar oud zijn, mogen zij naar de basisschool. Toch kan het zijn dat je als ouder de keuze overweegt om de overgang naar school pas later plaats te laten vinden. Bijvoorbeeld kinderen die net voor de zomervakantie vier jaar worden. Wij adviseren om, bij dit vraagstuk, in gesprek te gaan met de vestigingsmanager. Zij kan samen met de mentor en andere pedagogisch medewerkers inschatten waar goed aan wordt gedaan. Bij eventuele verlenging van het verblijf op de peutergroep wordt er mogelijk contact gelegd met school door ouders. Zo kan de overstap naar school worden begeleid waar wenselijk.

Wennen op de bso

Voor het wennen op de bso gelden in principe dezelfde richtlijnen als op het kinderdagverblijf. Ook hier geldt dat wennen alleen kan plaatsvinden op basis van een schriftelijke getekende overeenkomst, welke digitaal wordt ondertekend. In het begin van de wenperiode gaat het kind een korte tijd naar de wengroep. Vervolgens gaat het kind voor een langere periode wennen in de nieuwe groep en maakt het deel uit van de groep. Gedurende de wenperiode kan het kind altijd terugkeren naar zijn eigen stamgroep.

Mentorschap

Bij 't Mereltje heeft ieder kind een eigen mentor. Deze begeleidt de ontwikkeling van het kind en onderhoudt het contact met de ouders. De mentor is een pedagogisch medewerker van de eigen stamgroep en ziet het kind regelmatig. De pedagogisch medewerker volgt hoe het kind zich ontwikkelt en zorgt ervoor dat speciale wensen rond de opvang bij alle pedagogisch medewerkers bekend zijn. Bij bijzonderheden is de mentor het eerste aanspreekpunt. De mentor bouwt een vertrouwensrelatie op met de ouders. Zij observeert het kind en koppelt dit terug aan de ouders.

Bij overgang naar een andere groep, draagt de mentor het mentorschap over aan de nieuwe aangewezen mentor. Tijdens de intake worden de ouders, en het kind, ingelicht wie de mentor van hun kind is.

Observeren

De mentor volgt het kind in zijn ontwikkeling. Ieder kind krijgt één observatie boekje, die tot zijn vierde jaar meegroeit. Baby's en dreumesen worden twee keer per jaar geobserveerd, een peuter één keer per jaar. Het observatieverslag wordt besproken met directe collega's, zodat zij op de hoogte zijn van de ontwikkeling van het kind. Het observatieverslag is gebaseerd op de volgende ontwikkelingsgebieden: taal, sociaal-emotioneel, rekenen en motoriek. Aan de hand van deze observaties worden gesprekken met ouders gevoerd en, indien van toepassing, wordt het protocol signaleren opgestart.

Wanneer het kind naar de basisschool gaat, neemt het afscheid van het kinderdagverblijf. De mentor van het kind geeft, met toestemming van de ouders, een overdracht aan de basisschool en eventueel aan de bso.

Zorg om een kind

Wanneer de pedagogisch medewerker zaken opvalt aan het gedrag van het kind, wordt dit altijd met de ouders besproken. Samen met de ouders maakt de pedagogisch medewerker een plan van aanpak. De pedagogisch medewerker wordt ondersteund door collega's, pedagogisch coaches en eventueel een kindercoach. De pedagogisch medewerker kan de ouders verwijzen naar een externe instantie, zoals de logopedist, fysiotherapeut, consultatiebureau etc.

Achterwacht

Een achterwacht is iemand die in geval van nood ingeschakeld kan worden. Een achterwacht is noodzakelijk wanneer een pedagogisch medewerker (tijdelijk) alleen op de groep staat, zodat er altijd een back-up is in geval van calamiteiten.

Op de kinderdagverblijven van 't Mereltje zijn altijd minimaal twee volwassenen in het pand aanwezig. De achterwacht is dus altijd gegarandeerd. Op de bso kan het voorkomen dat de pedagogisch medewerker alleen op de vestiging staat en dat er een persoon buiten het pand fungeert als achterwacht. In dat geval is er altijd contact mogelijk met de school of de woningbouw. Daarnaast kan er contact op worden genomen met de collega in de buurt die binnen de aanrijtijd van een ambulance op de locatie aanwezig kan zijn.

Vierogenprincipe

Het uitgangspunt van 't Mereltje is om op de kinderdagverblijf groepen altijd twee of meer medewerkers aanwezig te hebben. Om het vierogenprincipe (er kijkt of luistert altijd een volwassene mee met de beroepskracht) te waarborgen geldt dat de groepen zijn voorzien van ramen en tussendeuren. Zo kunnen de medewerkers zien wat er in de andere ruimtes gebeurt. Daarnaast worden er babyfoons ingezet wanneer een medewerker, bijvoorbeeld tijdens pauzes, alleen op de groep staat. Tot slot is er elke dag een extra persoon in het pand aanwezig die kan meekijken en/of luisteren. Bijvoorbeeld de vestigingsmanager, housekeeper, medewerker technische dienst, stagiaire of conciërge.

Oudercommissie

Overleg met ouders draagt bij aan de kwaliteit die de kinderopvang kan hebben voor kinderen en hun ouders. Om ouders in staat te stellen actief mee te denken over het beleid van de organisatie, bestaat er een oudercommissie.

Onze locaties hebben een eigen oudercommissie. Het doel van deze oudercommissie is om gevraagd en ongevraagd advies geven aan de kinderopvangorganisatie over de kwaliteit van de zorg. De oudercommissie onderhoudt daarvoor contact met de (andere) ouders, de organisatie en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).

Daarnaast zijn wij als kinderopvangorganisatie verplicht om de oudercommissie advies te vragen voordat er een besluit wordt genomen over de volgende onderwerpen:

de invulling van verantwoorde kinderopvang en het pedagogisch beleid. Hieronder valt

- bijvoorbeeld de manier waarop de organisatie de ontwikkeling van het kind volgt en stimuleert of bijvoorbeeld het mentorschap;
- het aantal kinderen waar een pedagogisch medewerker verantwoordelijk voor is (de zogeheten beroepskracht-kindratio);
- de groepsgrootte en het dagritme;
- de herkenbaarheid van ruimtes en personen (het zogeheten vaste-gezichtencriterium);
- de opleidingseisen voor pedagogisch medewerkers en de gestelde taaleisen;
- de bijdrage van de pedagogisch medewerkers in opleiding en stagiairs aan de verzorging, opvoeding en de ontwikkeling van kinderen;
- de inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers en de opleidingseisen waaraan pedagogisch beleidsmedewerkers voldoen. En de inzet van niet-pedagogisch medewerkers;
- het beleid voor opvoeding, veiligheid en gezondheid;
- de openingstijden;
- de klachtenregeling;
- de prijs van de kinderopvang.

Elk jaar wordt de kinderopvang in zijn geheel geëvalueerd door de ouders middels een ouderenquête onder leiding van de OC, samen met het MT.

Ruildagen of extra opvang

De mogelijkheid tot het aanvragen van ruildagen of extra dagen is een extra service die 't Mereltje biedt aan ouders. De formele aanvraag dient te worden gedaan via het ouderportaal 'Mijn Mereltje' of de

ouderapp. Een reactie volgt o.b.v. de ingestelde voorkeur in de ouderapp bij notificaties. Bij het uitschakelen van alle notificaties zal de ouder zelf op het ouderportaal of in de ouderapp de status moeten bijhouden.

Een opvangdag ruilen? Zo geregeld! Dit is ons ruilbeleid:

Het aantal ruilverzoeken per jaar is gelijk aan het aantal contractdagen per week;
Ruilen kan binnen de termijn van één maand naar opvang op de 1e of 2e stamgroep aangevraagd worden;
Om in aanmerking te komen voor een ruiling is het noodzaak dat de originele dag van opvang minimaal 2 weken van tevoren afgemeld is. Het aanvragen van een ruiling geldt daarbij niet als afmelding, hiervoor is een daadwerkelijke afwezigheidsmelding nodig;
Uiterlijk één week voor de gewenste dag volgt een reactie;
Ruilingen zijn nooit gegarandeerd, maar op basis van beschikbaarheid;
Ruilen van feestdagen is niet mogelijk; Een uitzondering geldt voor de BSO, nationale feestdagen die in de BSO-vakantieweken vallen. Deze is zichtbaar en kan regulier verruild worden.
Wanneer een kind ziek is en dit kenbaar wordt gemaakt op de dag zelf, kan deze dag niet meer worden geruild;
Bij de peuteropvangpakketten kan niet geruild worden.

Voorwaarden voor extra opvang

Extra dagen kunnen onbeperkt aangevraagd worden.
Zolang de aanvraag in behandeling staat, kan deze geannuleerd worden.
Na goedkeuring wordt de dag in rekening gebracht en kan deze niet meer worden geannuleerd. Bij een tijdige afmelding kan de dag wel nog verruild worden volgens ons ruilbeleid.
In noodgevallen is er de mogelijkheid tot overleg: samen wordt bekeken of er ruimte is om het kind te plaatsen. Bij afwijken van de stamgroep geven ouders hiervoor akkoord op het formulier 'Clausule Stamgroep'.

Ruilen of extra opvang is gebonden aan het kind en de eigen groep. (1^e en 2^e stamgroep worden beoordeeld - Bij uitwijken naar de 2^e stamgroep staat dit opgenomen in de bevestiging van de aanvraag.)
Ruilen of extra opvang is alleen mogelijk voor zover dit binnen de wettelijke kaders is toegestaan, zie hiervoor de Wet Kinderopvang.
Daarbij staat het welzijn van het kind voorop. Wanneer wij merken dat een kind hinder ondervindt van de ruildagen of extra dagen, dan bespreken we dit met de ouder(s)/verzorger(s).

Bijlage 1:

Inspirerende pedagogen en pedagogische stromingen

Bij de totstandkoming van ons pedagogisch beleid zijn wij geïnspireerd door de volgende pedagogen:

Marianne Riksen-Walraven (1949)

De opvoedingstheorie van Riksen-Walraven ligt ten grondslag aan de Wet Kinderopvang (2005) en de "Beleidsregels kwaliteit kinderopvang". Zij stelt dat het opvoedingsdoel de emotionele veiligheid de belangrijkste basis is voor een kind om zich te kunnen ontwikkelen. Een kind dat zich niet veilig voelt in een omgeving, is niet in staat om indrukken en ervaringen op te nemen. Ieder kind is in haar visie een uniek persoon die een aangeboren drang heeft om zich te ontwikkelen en te groeien. Dit gebeurt in interactie met zijn omgeving die stimulerend moet zijn en wel zo dat het kind weerbaar en zelfstandig wordt en actief deel kan nemen aan het maatschappelijk leven.

Emmi Pikler (1902-1984)

Pikler is de grondlegster van de Pikler-methode voor babygroepen. Zij vertrouwde volledig op haar kindbeeld van het competente kind; de nieuwsgierige baby die wil leren en ontwikkelen. Het is de taak van volwassenen om op de signalen van de baby te letten, zoals mimiek, bewegingen en geluiden, om zo diens behoeften en 'taal' te leren kennen en er gepast op te reageren. Hierdoor voelt de baby zich gezien en begrepen. Hij ervaart dat hij invloed kan hebben op de manier waarop de volwassene hem verzorgt, invloed op zijn leven. Dit stimuleert zijn gevoel van eigenwaarde en autonomie.

Door rekening te houden met het tempo en de beweeglijkheid van de baby en te vertellen wat er met hem gaat gebeuren, kan hij zich mentaal en fysiek op alle handelingen voorbereiden (anticiperen). Later zal hij meedoen (participeren), en vervolgens is er werkelijk sprake van samenwerking tussen de volwassene en de baby (coöpereren). Dit zijn de ingrediënten voor een echte dialoog en een plezierig samenzijn.

De nadruk ligt op het belang van vrije beweging en spel, en op respectvol omgaan met het kind.

Loris Malaguzzi (1920-1994)

Malaguzzi was de grondlegger van Reggio Emilia. Binnen deze benadering wordt uitgegaan van het complete en competente kind. Er wordt gekeken naar wat het kind al wel kan. De kerngedachte achter deze pedagogische stroming is dat elk kind vanaf de geboorte eigen persoonlijke talenten en interesses heeft, en dat die gestimuleerd moeten worden. Elk kind is uit zichzelf nieuwsgierig en creatief, dit hoeft slechts gevoed en gestimuleerd te worden. Het draait om luisteren in plaats van vertellen. Pedagogisch medewerkers observeren en luisteren naar een kind en passen de activiteiten aan aan zijn/haar behoefte en interesse aan. Hierbij ligt de nadruk op het proces en niet op het resultaat.

In de Reggio Emilia pedagogiek erkent men drie pedagogische invloeden:

1. Het kind zelf en de groep kinderen;
2. De volwassenen (om het kind te begeleiden);
3. De ruimte (die moet aantrekkelijk, uitdagend en uitnodigend zijn).

Celestin Freinet (1896-1966)

Het uitgangspunt van Freinet is dat bij kinderen de interesse gewekt wordt door ervaring. Hiervoor wordt de ruimte op de groep ingericht met hoeken, zoals een keukenhoek, een bouwhoek of een timmerhoek. Centraal staat interactie en het leren van elkaar. Het is de taak van de pedagogisch medewerker om het kind te begeleiden bij zijn onderzoeksdrang en experimenteren.

Lev Vygotski (1896-1934)

Vygotski is o.a. de grondlegger van de zone van de naaste ontwikkeling. De zone van de naaste ontwikkeling is het verschil tussen wat je zonder en wat je met hulp kan doen. Door net boven je kunnen iets te doen, kom je tot leren.

Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers weten waar een kind zit in de ontwikkeling, zodat zij een kind kunnen helpen een volgende stap te maken, zonder het te overvragen.

Maria Montessori (1870-1952)

Montessori ging uit van de vraag: 'Help mij het zelf te doen'. Kinderen waren volgens haar uit zichzelf gericht op een natuurlijke en gezonde ontwikkeling. Door veel zelf te doen groeit het zelfvertrouwen van kinderen en neemt hun eigenwaarde toe.

Hiervoor is een voorbereide omgeving van groot belang: de ruimte moet zo ingericht zijn dat kinderen zelf alles kunnen vinden, met als doel ze onafhankelijk te maken van de volwassenen. Zo wordt het materiaal, passend bij de ontwikkeling, op kind-ooghoogte aangeboden. Het is daarbij de taak van de pedagogisch medewerker om de kinderen te observeren en respect te hebben voor de innerlijke drang om zich te ontwikkelen.

Bijlage 2:

Pedagogische cirkel KOV 't Mereltje

